

Amcan Llesiant 9

w'n Dda/Heneiddio'n Dda - Cefnogi Cysylltiadau da â ffrindiau, y teulu a chymunedau mwy diogel

Rydym wedi gweld cynnydd rhyfeddol mewn ysbryd cymunedol

Dros y flwyddyn ddiwethaf, yn wyneb heriau enfawr COVID-19 rydym wedi gweld ein cymunedau'n cefnogi ei gilydd. Cymdogion yn helpu ei gilydd, cydweithwyr yn cefnogi ei gilydd, a dieithriaid yn cydweithio er lles y gymuned.

Mewn arolwg a gomisiynwyd yn ddiweddar o Ganolbarth a De-orllewin Cymru, dywedodd 77% o'r rhai gafodd gyfweiliad fod cydlyniant cymunedol yn dda, gan godi i 92% a ddywedodd ei fod yn dda ond bod angen gwelliant. Fodd bynnag, mae rhywfaint o bryder y gallai'r cynnydd hwn fod yn fyrhoedlog.

Pam mae'n bwysig

- ⊙ Mae diogelwch a theimlad o berthyn yn bwysig i lesiant personol ac mae rhagor o bobl yn gwerthfawrogi pwysigrwydd caredigrwydd a bod yn rhan o gymuned.
- ⊙ Mae gan gyrff cyhoeddus rwymedigaethau clir i greu a chefnogi cymunedau cydlynus yng Nghymru. Cymunedau Cydlynus yw un o'r Nodau Cenedlaethol yn Neddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru). Cymuned Gydlynus yw un lle mae pobl o wahanol gefndiroedd yn rhannu perthnasoedd cadarnhaol, yn teimlo'n ddiogel yn eu cymdogaeth, ac yn parchu ei gilydd a rhannu'r un gwerthoedd.
- ⊙ Mae Cydnerthedd Cymunedol hefyd yn hanfodol er mwyn galluogi cymunedau i ymateb i sefyllfaoedd andwyol, eu gwrthsefyll a'u hadfer. Mae argyfwng COVID-19 wedi dangos yr hyn y gellir ei gyflawni pan fydd cymunedau'n gweithio gyda'i gilydd.

Mesurau Llwyddiant

Ymdeimlad o gymuned - nid yw data wedi'i ddiweddarau ar gael oherwydd COVID-19

Teimlo'n Ddiogel - nid yw data wedi'i ddiweddarau ar gael oherwydd COVID-19

Fel arfer, rydym yn mesur llwyddiant yr Amcan Llesiant hwn gyda chanlyniadau uchod Arolwg Cenedlaethol Cymru, ond yn anffodus oherwydd COVID-19 ni ofynnwyd y cwestiynau hyn yn ystod 2020/21. Dangosodd y data diweddaraf a gyhoeddwyd ym mis Mehefin 2019 fod **51.6%** o'r cyfranogwyr yn teimlo bod ganddynt '**Ymdeimlad o Gymuned**', sef y 14eg safle yng Nghymru. Y nifer oedd yn **teimlo'n ddiogel** oedd **76.1%** - y 7^{fed} safle.

Cynnydd ar yr Amcan Llesiant hwn gan ystyried effaith COVID-19

Cydlyniant Cymunedol

Er mwyn sicrhau bod ein cymunedau mor gydlynus â phosibl, rydym yn gweithio gyda sefydliadau ar lawr gwlad i ddatblygu mentrau sy'n dod â phobl a chymunedau ynghyd ac yn rhoi cyfleoedd i bobl o wahanol gefndiroedd gyfarfod a dod i adnabod a deall ei gilydd.

- ⊙ Yn ystod 2020, roedd gennym ddwy gronfa Grantiau Bach Cydlyniant Cymunedol ar gyfer prosiectau ar draws y rhanbarth. Rydym wedi ariannu 20 o brosiectau ar draws y rhanbarth, dwy enghraifft yw:
 - Cysylltiadau Stori - People Speak Up Llanelli. Daeth y prosiect hwn â thua 200 o bobl o gymunedau amrywiol at ei gilydd i rannu gofod a chreu storïau, ac roedd yn cynnwys ystod eang o bartneriaid gan gynnwys Syria Sir Gâr, Pride Llanelli, Theatr Ffwrnes a'r gwasanaeth Ieuencid.
 - Prosiect 'Wynebau a Lleoedd' sy'n dathlu amrywiaeth ar draws Canolbarth a Gorllewin Cymru.

Mae'r tîm Cydlyniant wedi cwblhau prosiect ymchwil yn ddiweddar, a gyflwynwyd gan y Prif Grŵp Ymgynghori i edrych ar effaith Brexit a COVID-19 ar gymunedau. Diben hyn oedd darparu sylfaen dystiolaeth, gan nodi manau problemus yn y gymuned, tensiynau a materion, ac argymhellion ynghylch sut rydym yn cynnwys arfer da yn ein gwaith wrth symud ymlaen. Rydym bellach yn ystyried sut i gynnwys nifer o argymhellion yn ein polisiau a'n strategaethau.

- ⊙ Un o'r meysydd gwaith allweddol rydym yn ymwneud ag ef yw cynyddu ymwybyddiaeth o *Droseddau Casineb* a sut i'w hadrodd. Mae sicrhau bod pobl yn deall beth yw trosedd gasineb, beth yw a beth nad yw'n ymddygiad derbynol mor bwysig ac rydym yn gweithio'n agos gydag asiantaethau fel Cymorth i Ddiodefwyr i ddatblygu ymgyrchoedd a phrosiectau sy'n cefnogi'r gwaith hwn.
- ⊙ Elfen allweddol arall o'n gwaith yw hyrwyddo *calendr Cydlyniant* o ddigwyddiadau ac ymgyrchoedd drwy gydol y flwyddyn, gan ganolbwyntio ar ymgyrchoedd Cenedlaethol a thynnu sylw at y rhain gyda phersbectif rhanbarthol neu leol os yw'n bosibl.
- ⊙ Rydym wedi datblygu rhaglen ymyrraeth cyflawnwyr ar sail ranbarthol i fynd i'r afael â *Thrais yn Erbyn Menywod a Cham-drin Domestig a Thrais Rhywiol*
- ⊙ Mae'r pandemig wedi rhoi cyfleoedd i droseddwyr gymryd mantais ar bobl a allai fod yn fwy agored i dwyll oherwydd y cyfyngiadau symud/gwarchod ac ynysu o rwydweithiau cymorth. Gwelwyd cynnydd cyffredinol yn 2020 yn yr achosion o dwyll y rhoddwyd gwybod amdanynt yn genedlaethol. Mae Dyfeisiau Blocio Galwadau Niwsans trueCall, sydd wedi'u gosod mewn cartrefi preswylwyr oedrannus ac agored i niwed bregus yn y sir, wedi rhwystro 16,277 o alwadau niwsans ar gyfer y flwyddyn 2020/21. Yn seiliedig ar wybodaeth genedlaethol nodwyd bod 4,883 o'r galwadau hynny o rifau a ddefnyddir gan droseddwyr hysbys.
- ⊙ Datblygwyd *system rybuddio arloesol Seraphimbeta* yn sgil y pandemig i roi gwybod i swyddogion yr awdurdod pryd roedd defnyddiwr trueCall yn cael nifer fawr o alwadau gan dwyllwyr tybiedig. Mae'r system wedi cynhyrchu 66 o rybuddion lefel uchel sy'n arwain at alwadau lles ac ymyrraeth gan swyddogion i atal pobl sy'n agored i niwed rhag cael eu twyllo dros y ffôn. Mae cyllid wedi cael ei sicrhau i ddatblygu'r prosiect blocio galwadau ehangach ymhellach.

Sir Gâredig - Rhannu Caredigrwydd Sir Gâr

- ⊙ Eleni, mae'r weithred o fod yn garedig i eraill wedi bod yn fwy cyffredin nag erioed oherwydd COVID-19, felly cyflwynwyd Sir Gâredig – Rhannu Caredigrwydd Sir Gâr gyda'r nod o gysylltu pobl mewn angen â'r rheiny sy'n gallu helpu. Roedd yn gyfle i ddarparu ffocws ar gyfer gweithgareddau cymunedol a them cyfeillgar y gallai pobl ei ddefnyddio i rannu straeon, delweddau a fideos cadarnhaol ar y cyfryngau cymdeithasol. Roedd yr ymgyrch hon hefyd yn gyfle i bobl gael eu hysbrydoli i ymuno a gwirfoddoli yn eu cymunedau. Helpu eu cymdogion a rhannu'r gwaith da a'r caredigrwydd a rennir ledled Sir Gaerfyrddin.

Diogelwch Cymunedol yn Nhyisha

Mae sefydliadau partner yn cydweithio'n agos i fynd i'r afael â'r problemau cyffuriau, alcohol ac ymddygiad gwrthgymdeithasol yn Nhyisha, gyda'r nod o wneud yr ardal yn lle mwy diogel i fyw ynddo. Cafodd arolwg ei gwblhau gan 217 o drigolion Tyisha – 10% o aelwydydd - i roi gwybodaeth am sut maen nhw'n teimlo am blismona, tawelwch meddwl a diogelwch yn eu cymdogaeth. Mae'r canlyniadau'n cael eu dadansoddi a bydd cynllun gweithredu'n cael ei ddatblygu i fynd i'r afael â phryderon lleol.

Mae dau warden cymunedol, wedi eu hariannu'n rhannol drwy gais partneriaeth gyda Heddlu Dyfed-Powys i gronfa 'Strydoedd Diogelach' y Swyddfa Gartref, wedi cael eu recriwtio gan y Cyngor ac yn gweithio yn Nhyisha a Glan-y-môr i roi sicrwydd a chefnogaeth i'r gymuned leol a chodi ymwybyddiaeth o fesurau atal troseddau. Mae'r wardeiniaid cymunedol yn sefydlu cynlluniau Gwarchod Cymdogaeth ac yn gweithio gyda phartneriaid i leihau troseddau sy'n ymwneud â defnyddio cyffuriau ac alcohol ac i fynd i'r afael ag ymddygiad gwrthgymdeithasol gan gynnwys defnyddio teledu cylch cyfyng a fideo cloch drws a ddarperir gan y Partneriaeth Cymunedau Mwy Diogel gan ddefnyddio cyllid 'Strydoedd Diogelach' y Swyddfa Gartref. Mae'r Cyngor hefyd yn gweithio mewn partneriaeth â thimau plismona bro a chymdeithasau tai lleol i fynd i'r afael ag ymddygiad gwrthgymdeithasol o fewn tenantiaethau a chyflwyno cynlluniau gweithredu cadarn i'w atal rhag digwydd eto.

Cyflwynodd y Cyngor Orchymyn Diogelu Mannau Agored Cyhoeddus (PSPO) i rannau o Ganol Tref Llanelli ym mis Hydref 2020 i helpu i fynd i'r afael â throseddau ac ymddygiad gwrthgymdeithasol sy'n gysylltiedig ag alcohol a gwella ansawdd bywyd y gymuned leol.

Mynd i'r Afael â Thrais Difrifol a Throseddau Cyfundrefnol

Rydym wedi parhau i weithio'n agos gyda'r heddlu a phartneriaid eraill er mwyn *mynd i'r afael yn llwyddiannus â 'Llinellau Cyffuriau'*, gan gynnwys rhannu gwybodaeth a chymryd rhan mewn wythnosau gweithredu wedi'u targedu. Mae Llinellau Cyffuriau yn derm a ddefnyddir ar gyfer rhwydweithiau delio cyffuriau anghyfreithlon, sy'n cael eu rheoli fel arfer gan berson sy'n defnyddio rhif ffôn - sef y 'llinell cyffuriau'. Maent yn dosbarthu cyffuriau drwy ddefnyddio 'rhedwyr' sy'n blant ac oedolion agored i niwed sy'n cael eu recriwtio i gludo cyffuriau ac arian parod ledled y DU. Yn aml mae'r drosedd hon yn gysylltiedig â throseddau difrifol eraill fel camfanteisio rhywiol, trais, gwyngalchu arian a masnachu pobl.

Datblygwyd Strategaeth 'INTACT' newydd ar gyfer 2021-24 gan bartneriaid i fynd i'r afael â Throseddau Difrifol a Chyfundrefnol ledled Dyfed-Powys. Mae cynllun gwaith wedi'i lunio, sesiynau gwybodaeth ac ymwybyddiaeth wedi'u trefnu ar gyfer staff sefydliadau partner ac mae negeseuon atal clir yn cael eu hyrwyddo'n eang i'r cyhoedd, gyda thema newydd bob mis. Mae Tîm Ymyrraeth gynnar ac Atal newydd yn cael ei gyflwyno, yn cynnwys 10 swyddog cymorth cymunedol ar draws y rhanbarth a dadansoddwr. Nod y tîm hwn yw atal plant, pobl ifanc ac oedolion sy'n agored i niwed rhag cymryd rhan mewn Trais Difrifol a Throseddau Cyfundrefnol, neu ddioddef troseddau difrifol a chyfundrefnol. Bydd y tîm hwn yn datblygu ac yn darparu gweithgareddau ymyrraeth gynnar, gan nodi cyfleoedd ar gyfer gweithgareddau difyr, ymgymryd â phatrolau penodol i nodi pobl agored i niwed a chefnogi partneriaid wrth weithio gyda phobl ifanc.

Addewid dim goddefgarwch i hiliaeth

Rydym wedi addo mabwysiadu ymagwedd dim goddefgarwch tuag at hiliaeth yn yr awdurdod.

Rydym wedi ymuno â sefydliadau ac unigolion eraill sydd wedi llofnodi'r polisi fel rhan o ymgyrch Dim Hiliaeth Cymru sydd wedi cael ei lansio gan Gyngor Hil Cymru.

Drwy lofnodi'r addewid mae'r cyngor yn ymrwymo i hyrwyddo ymagwedd dim goddefgarwch tuag at hiliaeth ym mhob rhan o'r sefydliad, mae hyn yn golygu:

- ⦿ Byddwn yn sefyll yn erbyn hiliaeth ac yn hyrwyddo cymdeithas fwy cynhwysol a chyfartal i bawb.
- ⦿ Ni fyddwn yn goddef rhagfarn hiliol, gwahaniaethu, aflonyddu, fictimeiddio, chamdriniaeth, na thrais yn erbyn unrhyw unigolyn.
- ⦿ Byddwn yn sefyll mewn undod, yn dod at ein gilydd, ac yn dweud 'na' wrth hiliaeth, yn ei holl ffurfiau.
- ⦿ Byddwn yn hyrwyddo cysylltiadau hiliol da rhwng pobl o gefndiroedd ethnig amrywiol mewn sefydliad.
- ⦿ Byddwn yn hyrwyddo cyfle cyfartal a theg i bobl o gefndiroedd ethnig amrywiol i gael dyrchafiad.
- ⦿ Byddwn yn cael gwared â gwahaniaethu anghyfreithlon ar sail hil, aflonyddu, fictimeiddio a chamdriniaeth.

Y ffordd rydym yn gweithio

Byw yn y gymuned

Rydym wedi aildatblygu eiddo i ddarparu llety i unigolion sy'n gadael gofal preswyl.

Mae'r unigolion wedi byw gyda'i gilydd ers blynyddoedd lawer mewn cartref gofal yn Sir Gaerfyrddin a oedd i gau. O ystyried eu hanghenion sylweddol a chymhleth, y canlyniad tebygol oedd y byddent yn cael eu rhoi mewn gwahanol sefydliadau preswyl eraill. Defnyddiwyd grant Cronfa Gofal Canolraddol yn y prosiect hwn i ddod o hyd i eiddo preswyl mawr addas oedd â gofod awyr agored i ddiwallu eu hanghenion a chynnal eu perthynas hirsefydlog.

Cafodd eiddo ei brynu, a symudodd tri unigolyn i mewn ym mis Hydref 2020 gyda chymorth 24/7. Cawsant eu hannog i helpu i addurno a gosod eu cartref newydd, yn enwedig o ran personoli eu hardaloedd byw a'u hystafelloedd eu hunain. Maent hefyd wedi ailenwi'r eiddo.

Mae'r gymuned leol yn cynnig llawer o gyfleoedd i gymryd rhan, yn ogystal â llawer o weithgareddau hamdden o fewn pellter teithio hawdd. Ymgynghorwyd ag aelodau o'r teulu drwy gydol hyn a bellach maent yn edrych ymlaen at ymweld â'u perthnasau yn eu cartref newydd, gan gynnal y cysylltiadau pwysig hyn.

Symud Ymlaen...

Yn ystod ein hadolygiad blynyddol o'r Amcanion Llesiant, bydd yr Amcan hwn yn canolbwyntio'n benodol ar *Gydlyniant Cymunedol* a bydd y Strategaeth Gorfforaethol wedi'i diweddarau ar gyfer 2021/22 ac yn cael ei hailenwi:

Byw'n Dda - Cefnogi cydlyniant cymunedol, gwydnwch a diogelwch

Cliciwch [yma i gael gweld ein cynnydd manwl](#) o ran yr amcan hwn.